

ALBERT Ernő
BOÉR Laura

A Háromszéket megszálló cári csapatok irataiból, 1849. aug. 26.–szept. 4.

(A közlésről)

A közölt 11 orosz nyelvű, német megjegyzésekkel ellátott irat 1849-ben, egy hónappal az utolsó helyi harci események után született, a megszálló cári csapatok Kézdivásárhely melletti táborában. Többnyire a csapatok ellátásával kapcsolatos részletekre világítanak rá, de van közöttük kimutatás, amely a pontos legénységi állományt is megadja ennek kapcsán. Akadnak továbbá a berendezkedő osztrák hatóságok segítségkérésére adott válaszok, amelyek augusztus második felében még lakossági engedetlenségre utalnak, illetve arra, hogy a hatóságok még nem látják biztosnak a helyzetüket. A levéltári anyagot ALBERT Ernő találta meg és előszavazta, a fordítás BOÉR Laura munkája.

*

A Sepsiszentgyörgyi Állami Levéltár iratai között a közlő számos olyan okmányt talált, amelyek az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc háromszéki és csíki eseményeire, illetve az orosz–osztrák csapatok győzelmét követő időszakra vonatkoznak. Ez alkalommal tizenegy olyan, orosz tisztek által írt átiratot mutat be, amelyeket 1849. augusztus 26. – szeptember 4. között intéztek, többnyire a Kézdivásárhelyen székelő császári biztosnak, vagyis DANIEL Imrének. Közreadásukat azért tartottuk fontosnak, mert olyan adatokat tartalmaznak, amelyek korábban ismeretlenek voltak. Közülük különösen kiemelkedik a 6. számú levél, amelyből kiderül, hogy Uzonban és Sepsiszentgyörgyön jóval az orosz–osztrák csapatok bevonulása után, augusztus második felében a la-

kosság még engedetlenséget tanúsít, ezért az új hatóság az orosz csapatok beavatkozását kéri a két helység megfélemlítésére. (NYEPOKOJCSICKIJ-től tudjuk, hogy WOHLGEMUTH báró, az Erdély pacifikálásával megbízott osztrák tábornagy még augusztus 31-én sem látta biztosítottnak a nyugalmat, és feltétlenül egyetértett azzal, hogy a cári erők egy része még maradjon.)

Az előzmények eléggé ismertek, ezért csak adatolás nélkül, röviden vázoljuk. A magyar szabadságharc leverése végett Ausztria segítségére siető orosz csapatok 1849. június 23-án lépték át Kökösnél–Uzonnál a Székelyföld határát. A július eleji, illetve végi rövid megszakítást leszámítva, amikor a Csíkból ellentámadó magyar erők, illetve BEM altábornagy csapatai visszaszorították őket, az oroszok egészen november 10-ig a Székelyföldön tartózkodtak. A végjátékot, mint már utaltunk rá, legrészletesebben NYEPOKOJCSICKIJ ismerteti. Háromszék és Alcsík térségében GÁL Sándor és a Moldvából visszatérő TUZSON János vette fel a harcot utoljára az intervenciós csapatokkal, visszavonulóban a Bükszád–Tusnád, illetve Kászon–Újfalu–Kozmás vonalon, július 31. és augusztus 3. között. Az orosz–osztrák erőket ez alkalommal Eduard CLAM-GALLAS gróf, császári királyi altábornagy vezényelte (az Olt völgyén csak osztrák erők nyomultak előre).

Az orosz–osztrák csapatok 1849. augusztus 3-án Kozmásnál találkoztak, s a Csekefalva mellett újból állást foglaló székelyeket megtámadva, rövid harc után Csíkszereda felé indulhattak, ahová augusztus 4-én érkeztek.

Amint CLAM-GALLAS csapataival előrenyomult, Háromszék megszálló katonák nélkül maradt. Ezért az előrelátó Alekszandr Nikolajevics LÜDERS gyalogsági tábornok, az V. gyalogoshadtest parancsnoka azt az utasítást küldte a román fejedelemségekben tartózkodó orosz csapatok parancsnokának, Pjotr Andrejevics DANENBERGnek, egy ideig az V. gyalogoshadtest vezérkari főnökének, később a moldvai és havasalföldi orosz erők parancsnokának, hogy Moldvából az Ojtozi-szoroson át vonuljon Háromszékre. Ez az egység a Kárpátok vonulatához közel tartózkodott BEM altábornagy moldvai hadjáratának befejezése és TUZSON János honvéd

*Sf. Gheorghe, Înfrățirii 8, Bl. 4A/9, RO-4000

**Baraolt, Trandafirilor, Bl. 5A/19, RO-4023

őrnagy visszavonulása után, majd az említett parancs végrehajtása céljából augusztus 4-én előbb Bereckebe érkezett, majd Kézdivásárhelyen és Sepsiszentgyörgyön táborozott.

Megérkeznek MOLLER altábornagy csapatai is. A 14. gyaloghadosztály parancsnoka július 24-én a vilnai vadászrezred két zászlóalját Jászvásárból mozgósította. Egyik részük Románvásárba érkezett, a másik Bákó környékén táborozott. Amikor arról értesítették, hogy a magyar katonák visszavonultak Erdélybe, utasította USZT-RUGOV orosz vezérőrnagyot, a 3. gyaloghadosztály 2. dandárának parancsnokát, hogy kövesse a székely sereget, de ne lépje át a Kárpátokat. Az itt közölt levelekből tudhatjuk meg, hogy augusztus közepén ők is Kézdivásárhely mellett táboroztak. Maga MOLLER altábornagy is megérkezett a Székelyföldre, és ideiglenesen átvette az itt állomásozó orosz erők parancsnokságát.

CLAM-GALLAS, várva LÜDERS további lépéseit, egy ideig még Csíkszeredában tartózkodott, s ott hozzákezdett a csíkiak lefegyverzéséhez, ahogyan ők fogalmaztak, „a rend helyreállításához”. Csíkszeredából augusztus 4-én fordult a székely lakosaihoz. Figyelmeztette őket, hogy tegyék le mindenhol a fegyvert, csapatait ne bántalmazzák, mert „porrá tétetni” kész azon helységeket, amelyből megtámadják őket, majd Udvarhelyre vonult, ahol első dolga szintén a fegyverek begyűjtése volt.

Az orosz–osztrák csapatok Csíkban maradt része Felcsík felé haladt. Ennek hírére a falvak lakóinak jelentős része az erdőkre menekült. Az előnyomuló cári és császári hadsereg már a maga érdekében is arra törekedett, hogy a győztes hatalom megbízottjait minél hamarabb ki-nevezzék, az állami hivatalokat gyorsan helyreállítsa, ezáltal biztosítsa a katonaság élelmezését és a rendeletek közlését és betartatását, lényegében minden ügyek rendezését.

Visszatérve a mi esetünkre, Kézdivásárhelyen a Háromszékre érkező császáriak DANIEL Imrét már július közepén megbízták a császári biztos teendővel, és ő hozzá is kezdett a helyi hatóságok megszervezéséhez. DANIEL Imre azok közé tartozott, akik már a kezdetekkor a szabadságharc ellen fordultak és a fegyverek letételére biztattak.

Vagyason HEYDTE szolgálatába állt, amikor az osztrák őrnagy 1848 novemberében megszállta Erdővidéket, majd elmenekülve a császári, illetve a bevonuló orosz seregek mellett lett biztos. Most, szakaszokban történő kivonásukig, elsősorban az oroszokra támaszkodhatott.

A bemutatásra kerülő orosz nyelvű anyagok újabb adatokkal egészítik ki eddigi ismereteinket az orosz csapatok székelyföldi tartózkodásáról. Az 1849. augusztus 26-án keltezett levél (1.) bizonyoságra, hogy Csíkszereda mellett ezekben a napokban Moldvából érkezett orosz csapatok táboroztak. Élelmezésüket az előírásoknak megfelelően a környékről biztosították. Problémájuk abban állt, hogy az abban az évben amúgyis kevés termésből a nagyszámú orosz katonaságot a Székelyföldön nem tudták a kívánt módon élelemmel ellátni. A levél szerint mindent hivatalosan és fizetés, illetve nyugták kiállításával akartak beszerezni, de tudomásunk van arról, hogy az orosz katonák érkezésükkor több faluba berontottak, élelmet követeltek és ha nem kaptak, erőszakkal elvették.

A vilnai vadászrezred székelyföldi tartózkodásáról kevés forrás tudósított. A második irat (2.) megerősíti ittlétüket. Egyben arra is adatul szolgál, hogy Kézdivásárhely mellett szabad táborban tartózkodtak, amelyre legtöbbször akkor került sor, amikor a lakóházak már foglaltak voltak. Mert arról is tudunk BALOGH Pál, a város jegyzője APOR József királybíróhoz írott levélből, hogy egy-egy házba még 10-12 katonát is elszállásoltak. Közismert volt, hogy már június 25-től orosz katonák járták a várost, akik a székelyek Csíkból visszaérkezésekor Brassó felé vonultak, majd augusztus első napjaiban újból megjelentek. Nagyobb számú katona jelenlétéről írnak augusztus 4-én, 10-én, akik azután huzamosabb ideig ott is maradtak. A Kanta lakóházaiba is orosz katonákat szállásoltak el, sőt a Moldvából érkezőket is itt táboroztatták. Még szeptember 5-én is arról írnak, hogy „néhány hetektől” itt állomásoznak a katonák, és kilátásba helyezték maradásukat egészen 15-ig.

Bizonyára az említett alakulatokon kívül táboroztak a város mellett a vilnai katonák. Áti-

ratukat az osztrák biztos úrnak címezték, aki ezekben a napokban, mint említettük, DANIEL Imre volt és Kézdivásárhelyen székelt. Az átiratból tudjuk meg, hogy a városi és környéki asszonyok látogatták a tábort és éretlen gyümölcsöt megpálinkát árusítottak a katonáknak.

A harmadik iratot (3.) is az osztrák biztos úrnak címezték és élelmiszer-igénylésről szól, amelynek értékét nyugtákkal ismerik el az orosz megbízottak. Az utóirat megerősíti azon korábbi rendeletet, amely szerint augusztus 29-től nem fizetnek sehol készpénzzel, csak nyugtával.

A negyedik átirat az 5. kimutatás kísérlőlevele, amely a Csíkszeredában továbbra is ott táborozó orosz katonákra is utal, kilitük pontos megnevezése nélkül, tájékoztatva, hogy azokról pontos adatokat nem tud adni, bővebbet a litván alakulat parancsnoka, ARTAMONOV nyújthat.

A következő irat az említett kimutatás, amely pontosan közli a katonák számát (5.). Eszerint a városnak és a környékbeli falvak lakóinak más katonai egységek mellett a vilnai vadászrezd 1. és 2. zászlóalját, a 13. tüzérségi dandár 2. könnyű üteget, félszáz kozákot a 2. ezredből, vagyis 1829 főt és 352 lovat kellett élelmezniük pontosan nem megállapított időn át, de mindenképpen több hétig.

Talán a legfontosabb a (6.) válaszirat. Eből kiderül, hogy a lakosság augusztus végén mind Uzonban, mind Sepsiszentgyörgyön valamilyen engedetlenséget tanúsított az újonnan kinevezett hatóságokkal szemben. Sajnos, pontosan nem írták meg, miben állt ez. Lehet, hogy a már korábban többször elhangzott fegyverbeszolgáltatási parancsnak nem tettek eleget. Még inkább meglepő az, hogy az új vezetők augusztus 21-én katonai segítséget kértek az orosz parancsnokságtól, mégpedig két zászlóaljat. Ekkor Uzon és Sepsiszentgyörgy a Szotyorban lakó újonnan kinevezett királybíró, NAGY András irányítása alá tartozott, a teljes Háromszéket — mint már említettük —, sőt Csíkot is DANIEL Imre császári-királyi kormánybiztos irányította. A választ ezek szerint szintén DANIEL Imrének küldték, mégpedig arról tájékoztatták kétszeri beadványával kapcsolatban, hogy MOLLER orosz altábornagy „az említett települések lakosainak megfélemlítéséhez nem adja hozzájárulását”, ugyanis

„kinevezése csak arra vonatkozik, hogy békés eszközökkel bírja engedelmességre a lakosságot”.

Arra is bizonyosság az irat, hogy augusztus 21. és szeptember 3. között a korábban említett orosz csapatok folyamatosan Kézdivásárhely térségében tartózkodtak.

A 7–10. átirat az élelmezés biztosításáról, készpénzzel való fizetéséről vagy nyugták adásáról szól, míg a 11. kozák katonák igényléséről osztrák kapitánynak kíséretet vett. Kevesebb kozákot tudnak küldeni, mert már készülődnek. Valóban, NYEPOKOJCSICKIJ-tól tudjuk, hogy WOHLGEMUTH és LÜDERS augusztus végi egyeztetése nyomán a dél-erdélyi cári erőkből csak egy gyaloghadosztályt hagytak tüzérségével és egy kozákezzreddel Erdélyben (Csíkszeredát és Kézdivásárhelyet a 15. gyaloghadosztály 2. dandára szállta meg), a többi ide tartozó alakulat szeptember 3–8. között távozott.

Az orosz nyelvű, cirill betűs iratok datálása régi naptár szerinti, tehát 12 nappal korábbi dátumot jelöl, kivétel, amikor mindkettőt megadja, viszont a margóra vagy lapaljára, más kézzel írt gót betűs német jegyzetek új naptár szerinti. A fejlécként, harmadik kézzel az iratokra írt 1849 s.sz. 6 irattári besorolás.

1.

RENDELET

A moldvai-erdélyi hadtest csapatai részére.

Csík-Szereda mellett 1849 augusztus 14-én [26-án]

20. sz.

Az. 5. gyaloghadtest parancsnoka LÜDERS gyalogsági tábornok úr e hó 9-i [21-i] 798-as sz. utasításában, elküldve a hadrakelt sereg főparancsnokának 90-es sz. rendeletét elrendeli, hogy az általam vezényelt különítmény csapatai Erdélyben minden ellátmányt az osztrák kormányzattól igényeljenek mivel nincsenek nyomtatott igénylési űrlapjaik a különböző ellátmányi cikkekre és nyomtatott nyugtáik, a megadott minta szerint kapottakra az igényléseket és a nyugtákat a szokásos minta szerint állítsák ki; – élelmiszerkészletek vásárlásához csak abban az esetben folyamodjanak, ha a helyi osztrák parancsnokság nem képes kielégíteni a csapatok szükségleteit, ezt a kiadást az osztrák kormányzat által megtérítendő pénzként számolva el; Kihirdetve

mindezt az általam vezényelt hadtest csapatainak Erdélyben, elrendelem a következők végrehajtását:

1. E hó 16-tól [28-tól] minden élelmiszer-ellátmányt, úgymint kenyér, dara, hús- és borporciók, só, az emberek ételének elkészítéséhez szükséges fa és a lovak takarmánya, osztrák határok között mindenütt a helyi hatóságoktól igényeljenek és kapjanak meg, a hadrakelt sereg főparancsnokának mellékelte 90-es sz. rendelete alapján és vezessék be a zsinóros könyvekbe a bevétel és kiadás rovatokba a szokásos rend az Oroszországban létező mérték és súly szerint, napjában egy emberre 3 font kenyeret, 1 3/4 font kétszersültet, 2 5/12 font lisztet, 1/4 font darát, 1/2 font húst, 1 kupa vodkát, 5 1/3 zolotnyik [régi orosz súlymérték, (a font 1/96-od része, kb. 4,25 g – a ford. megj.)] sót számítva, a lovaknak zabot és szénát ugyancsak tételek szerint.

2. A kapott élelmiszercikkeket, beleértve a fát is, vezessék be a bevétel és kiadás rovatokba, a csapatoknál meglévő zsinóros könyvekbe, melyeket az élelmiszerekről Moldva és Havasalföld fejedelemségekben is vezettek, előzetesen zárják le ezekben a könyvekben a Moldvai Fejedelemségbeli élelmiszer elszámolásokat, valamint az Erdélybe való átlépéstől e hó 16-ig [28-ig] valókat, az igényléseket pedig minden ellátmányi cikkre a szokásos minta szerint adják meg és a nyugtákat is úgy állítsák ki.

3. A határ átlépése napjától készpénzre vásárolt élelmiszerkészleteket a Moldvában jóváhagyott árak szerint valamint a kenyeret is vezessék be a kiadás rovatba az általam múlt július 29-én [aug. 10-én] 17-es sz.-mal kiadott rendeletnek megfelelően, a zabra és szénára pedig aszerint az ár szerint, ahogyan azt az osztrák hatóságoknak eddig is fizették az általunk beszerzett terményekért, vagyis 3 ezüst rubel az árpa cset-vertyéért, 33 kopejka a széna púdjáért összegezve és kimutatva a maradékot, mely maradék pénzeket jelentsek nekem.

4. A csapatok által az étel főzésére és a kenyér kisütésére átvett fát, amit nem fizettek ki a csapatok Erdélyben való tartózkodásának napjától e hó 16-ig [28-ig], vezessék be úgyszintén a bevétel és kiadás rovatokba és adják ki a nyugtákat azoknak a személyeknek, akiktől kapták.

5. A bevételi rovatokban a 16. [28.] óta természetben átvett ellátmányi cikkeknel jelöljék meg, milyen helyen és kitől kapták azokat, milyen igénylésre és lajstrommal-e vagy külön nyugtával adták ki, milyen számmal és hányadikán.

6. A bevételi rovatokba a hitelesség érdekében, hogy valóban átvették azokat az élelmiszerkészleteket, melyeket bevezetnek oda, hitelesíteni kell a rangidős parancsnok által minden egyes csapatrészen, vagyis az ezredben, zászlóaljban, útegben és a többiben.

7. Ezután minden, a valóságnak meg nem felelő ellátmányi cikk igénylése vagy bevezetése a bevétel rovatba, a kiadott nyugták vagy lajstromok felelőssége a létező rendelet értelmében a parancsnokoké, akik igényelni fogják és átveszik a rájuk bízott csapatrészek ellátmányát.

Hitelesítve a moldvai-erdélyi hadtest parancsnokának, MOLLER altábornagynak aláírásával.

Az eredetivel megegyezik

Az ezred szállásmestere MANCSEVSZKIJ főhadnagy

2.

1849 140 8

140. sz.

K. Vásárhely, 1849 augusztus 29-én [németül a margón, ford. megj.]

4179. sz.

1849. augusztus 17. [29.]

A Kézdi Vásárhely melletti táborban

A vilnai vadászrezd parancsnokának [leirata]
Az osztrák biztos úrnak.

Legalázatosabban kérem méltóságodat, hogy rendelkezze, megparancsolva Kézdi Vásárhely helység lakosainak, hogy ne áruljanak éretlen zöld élelmiszert, valamint tiltsa meg az asszonyépnek a táborba való bejárást és zöld, fogyasztásra alkalmatlan élelmiszer és [?] égetett] vodka árusítását, mert a gondjaimra bízott alacsonyabb rangú [katoná]k megbetegednek ezektől a termékektől; és értesítsen engem a bekövetkező rendelkezésről.

... ezredes (olvashatatlan aláírás)

A gyümölcseladást megtiltani.

Ne vigyenek pálinkát a táborba. [Németül, ford. megj.]

3.

1849 139 6

4180. sz.

1849. augusztus 17. [29.]

A Vásárhely melletti táborban

A vilnai vadászrezd parancsnokának [leirata]
Az osztrák biztos úrnak.

Hozzálatva a moldvai-erdélyi csapatoknak kiadott 20-as sz. rendelet végrehajtásához, melynek másolatát van szerencsém ezennel kegyelmes uramnak

továbbítani, a legalázatosabban kérem ne mulassza el idejében kiadni a rendelkezést mindazon élelmiszer-cikkek előkészítésére, melyeket az ezred nyugtája ellenében természetben fognak átvenni; a rám bízott szükségleteiről ugyanazon 20-as sz. rendelet alapján előzetesen igénylést nyújtok be.

... ezredes (olvashatatlan aláírás)

Az ezred szállásmestere MANCSEVSKIJ főhadnagy

A cs. orosz csapatok minden természetbeni és egyéb szükségleteit e hó 29-től nyugta ellenében, ezt megelőzően fizetségért kell leszállítani. [Németül, ford. megj.]

4.

4184. sz.

1849. augusztus 17. [29.]

A Kézdi-Vásárhely melletti táborban Erdélyben

A vilnai vadászezred parancsnokának [leirata]
Az osztrák biztos úrnak

Az Ön ez év augusztus 17/29-i 112-es sz. megkeresésére ezennel elküldöm Önnek, kegyelmes uram, a kimutatást a gondjaimra bízott hadtest Kézdi-Vásárhely mellett állomásozó embereinek és lovainak számáról; van szerencsém értesíteni, hogy a Csík-Szeredában állomásozó csapatokról nincsenek ismereteim, mert az ott kvártélyozó csapatok másik hadtesthez tartoznak, amelyekről a litván vadászezred parancsnokától, ARTAMONOV ezredestől szíveskedjék érdeklődni.

... ezredes (olvashatatlan aláírás)

5.

Kimutatás

A Kézdi-Vásárhely mellett állomásozó katonai erők számáról

1849. augusztus 17-én [29-én]

[A táblázatot technikai okokból átcsoportosítva tördeltük. Szerk. megj.]

A csapatok elnevezése

- (1) A vilnai vadászezred 1. és 2. zászlóalja
- (2) A 13. tüzérségi dandár 2. könnyű ütege
- (3) Fél szotnya kozák a 2. ezredből
- (4) Összesen

	(1)	(2)	(3)	(4)
Tisztek				
Törzs[tiszt]	3	–	–	3
Főtiszt	31	3	1	35
Első osztályú	6	–	–	6
Altiszt	78	22	2	102
Zenészek	86	3	–	89
Közkatonák	1265	106	55	1426
Kisegítők	102	26	–	128
Tisztiszolgák	36	3	1	40
Összesen	1607	163	59	1829
Lovak				
Tüzérségi	–	109	–	109
Kozákok	–	–	59	59
Emelő [?]	100	15	–	115
Hátaslovak	21	3	2	26
Málhásak	29	2	2	33

Az ezred parancsnoka

... ezredes (olvashatatlan aláírás)

1829 ember, 352 ló [németül, utóbbi adat a táblázat szélén is, a lovak összegzéseként, ford. megj.]

6.

1849 150 6

4188. sz.

1849. augusztus 18. [30.]

A Kézdi-Vásárhely melletti szálláson

A vilnai vadászezred parancsnokának [leirata]
Az osztrák biztos úrnak

Az Ön hozzám intézett 76-os sz. [leiratával] kapcsolatban két zászlóalj kiküldéséről Uzon faluba és Sepsi-Szentgyörgyre, az ottani engedeten lakosok leszerelésére [lecsendesítés vagy lefegyverzés, ford. megj.], – én elmentem az előterjesztéssel a moldvai-erdélyi hadtest parancsnokához, MOLLER altábornagy és lovag úrhoz másodsor, az ez év augusztus 9-i [21-i] 4015-ös sz. [leirattal kapcsolatban] Öccellenciája ez év augusztus 12-i [24-i] 3750-es sz. utasításában tudomásomra hozta, hogy a fent említett települések lakosainak megfélemlítésére nem adja hozzájárulását fegyverek kiosztásához [=használatához? – ford. megj.], mert kinevezése csak arra vonatkozik, hogy békés eszközökkel bírja engedelmességre a lakosokat, és e körülmény folytán Öccellenciája DANENBERG altábornagy belátására bízva a döntést; feltételezi, hogy a hadtestparancsnok úr döntő győzelmei után és az összes ellenségnek Erdélyből Magyarországra való

kiűzése után, a nevezett lakosok csupán figyelmeztetésre is hajlanak majd az Ön által meghatározott törvények követeléseiről iránti engedelmességre; melyről van szerencsém értesíteni Önt, kegyelmes uram.

... ezredes (olvashatatlan aláírás)

MOLLER tábornok úr nem rendelheti el Sepsz Szt. györgyön és Uzonban a kért végrehajtást, hanem erre vonatkozóan a DANENBERG tábornok úr utasítását kérte, – melyet az ezredes úr pénteken közöl. [Németül, ford. megj.]

7.

256. sz.

1849. augusztus 18. [30.]

A Kézdi-Vásárhely melletti táborban

A 13. tábori tüzérségi dandár 2. sz. könnyű ütegének főhadnagya DESPILLER (!) [leirata] nagyságos biztos úrnak Kézdi-Vásárhely v.

Van szerencsém a legalázatosabban kérni Nagyságot, szíveskedjék a [lehető] legrövidebb időn belül értesíteni engem, mi okból nem tudja készpénz nélkül kiszolgáltatni az élelmiszer készleteket nyugta ellenében, a 13. tüzérségi dandár 2-es sz. könnyű ütegének parancsnoka, SZMELOVSZKIJ alezredes úr igénylésére, a hadrakelt seregek kiadott 90-es sz. rendelet alapján, hogy jelentsem Ön nagyságának, az üteg parancsnokának.

DE SPILLE főhadnagya

8.

1849 172 6

4282. sz.

1849. augusztus 22. [szept. 3.]

A Kézdi-Vásárhely melletti táborban Erdélyben

A vilnai vadászrezd parancsnokának [leirata] Az osztrák császári biztos úrnak

A moldvai-erdélyi hadtest parancsnoka, MOLLER altábornagy augusztus 19-i [31-i] 3680-as sz. [rendeletében] utasítani méltóztatik, hogy minden ellátmányt az osztrák kormányzat szolgáltatson ki nyugta ellenében e hó 16-tól [28-tól] és ne utaljanak ki pénzt annak megvásárlására; Minthogy augusztus 16-tól 21-ig [aug. 28-tól szept. 2-ig] mindezeket az élelmiszereket készpénzért vásárolták meg, mert Önök nem szolgáltatták ki nyugta ellenében, e cikkek az

ezred pénzt tartott vissza – 60 pud húsért – pudjáért 90 kopejkát számítva 54 rubel, 60 veder bor – vedre 2 rubel 40 kopejka 144 rubel, só 11 pud 4 font 42 zolotnyik – pudja 32 kopejka 3 rubel 55 kopejka, zab 43 csetverty 6 cs[etverik] 2 20/30 gor[sok] – csetvertye 3 rubel 35 kopejka 146 rubel 69 kopejka, szána 540 pud 35 kopejkával pudjáért 189 rubel és száma 1 pud 20 font pudjáért 10 kopejkáért 15 kopejka.

Összesen ötszázharminché rubel harminckilenc kopejka és fél, melyet a legalázatosabban kérek visszatéríteni az augusztus 16-tól 21-ig [aug. 28-tól szept. 2-ig] elhasználtak pótlására, vagy vissza fogjuk tartani az átvett kenyér fizetésére esedékes összegből; ezzel kapcsolatban várom az Ön értesítését, biztosítva Önt, hogy mindezekért az élelmiszerekért nyugtát állítunk ki Önnek, és megadjuk a 16-tól 21-ig [aug. 28-tól szept. 2-ig] való igényléseket.

... ezredes (olvashatatlan aláírás)

Az ezred szállásmestere MANCSEVSZKIJ főhadnagya

9.

4282. sz.

1849. augusztus [2]2. [szept. 3.]

A Kézdi-Vásárhely melletti táborban Erdélyben –

A vilnai vadászrezd parancsnoka

Az osztrák császári biztos úrnak.

A tíznapi kétszersült-készlet pótlására, mely nem elegendő az alacsonyabb rangúak jelenlegi létszáma mellett a legalázatosabban kérem Önt kegyelmes úr, hogy a mellékelt igénylés alapján szolgáltatssa ki a következő mennyiségű lisztet, és az abból való kenyérsütésre ne mulassza el intézkedni 4 [tábori?] sütőde kiutalásáról és az ehhez szükséges faedények kiadásáról, úgymint: lapátok, teknők [?] és dézsák vagy vedrek vízfordásra, és kádak [?], mely edényeket és [tábori?] sütődéket VOSZRFALOSNYEV altisztnek adják át – ezeket, miután nem lesz már szükség rájuk, vissza fogjuk szolgáltatni.

... ezredes (olvashatatlan aláírás)

Az ezred szállásmestere MANCSEVSZKIJ főhadnagya

10.

Igénylés

4294. sz.

1849 augusztus 22. [szept. 3.]

A Kézdi-Vásárhely melletti táborban Erdélyben

A vilnai vadászrezred részéről
Az osztrák császári biztosnak

Az 1., 2. és 3. zászlóalj alacsonyabb rangú katonáinak jelenlegi létszáma miatt elhasználódott tíznapi kétszerült-készlet pótlására a következő mennyiségű lisztet szolgáltatassák ki az ezrednek nyugta ellenében – tizennyolc csetverty hat csetverik hét gorsok tizennygy harmincad –

Ezredparancsnok ... ezredes (olvashatatlan aláírás)

Az ezred szállásmestere MANCSEVSZKIJ főhadnagy

11.
1849 184 6
Kézdi-Vásárhely
4322. sz.

A vilnai vadászrezred parancsnoka 1848(!)
augusztus 23. [sept. 4.]

Az osztrák biztos Úrnak

Az Ön augusztus 22. / szeptember 1-jei (!) 168. sz. megkeresésével kapcsolatban; – bár 8 kozákot kért az osztrák kapitány kíséretére, – minthogy azonban küszöbön áll az ezred hadba vonulása, és hamarosan útra kelnek a kozákok is, miáltal a lovak is elcsigázódnak, 4-nél több kozákot nem adhatok, akiket ezennel elküldve Önhöz, kegyelmes úr, a legalázatosabban kérem, késlekedés nélkül visszaküldeni őket Gelenczéről Kézdi-Vásárhelyre.

... ezredes, olvashatatlan aláírás
Az ezred hadsegéde, DULOV törzskapitány

Válaszolva az 1849. szept. 3-i 168-as sz. megkeresésre csak 4 kozákot tud rendelkezésre bocsátani, és kéri ezeket Gelenczéről visszaküldeni.

[Németül, ford. megj.]

(Ford.: BOÉR Laura)

(A családnevek majuszkulás kiemelését, beleértve a közölt szöveget, kötet szerkesztési szempontok indokolják. **Szerk. megj.**)

Köszönetnyilvánítás

A fordítást a PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE Alapítvány OSZTRÁK–MAGYAR KÖZÖS MŰLT szakmai kollégiuma

támogatta („Határvidék 1762–1918” program). Ezúton is köszönjük.

Documente ale trupelor țariste de ocupație din Trei Scaune (26 aug. – 4 sept. 1849)

(Despre publicare)

Cele 11 documente publicate după originalele în limba rusă, cu note în germană, au fost emise în 1849, cu o lună după ultimele evenimente militare locale, în tabăra de lângă Tg. Secuiesc a trupelor de ocupație țariste. În general, aruncă lumină asupra aprovizionării acestora, unul din documente trecând în evidență în legătură cu aceasta efectivele exacte, dar se găesc și răspunsuri date la cererea de ajutor a autorităților austriece în formă, făcându-se referiri inclusiv la nesupunerea populației în a doua jumătate a lui august și la faptul că autoritățile nu se simt încă în siguranță.

Documents of the Tzarist Troups Occupying Three Chairs (26th of August– 4th of September 1849).

(About the publication)

The 11 published documents after the originals in Russian language with German footnotes were issued on 1849, a month after the last military local events, in the camp near Kézdivásárhely (Tg. Secuiesc) of the Tzarist troupes. It generally shows their system of supply, one of the documents describing in connection with in the exact forces, but there are also answers to the requests of help of the austrian authorities in becoming, and there are comments referring to the non-submission of the population at the middle of August and to the fact that the authorities still missed the feeling of security.

Видимость

О числѣ вѣнскихъ войскъ расположенныхъ въ Буваркахъ путемъ Козупы-Венгерскимъ.

Августъ 17 дня 1849 года

Виды войскъ	Служащихъ							Лошадей						
	Штабъ	Полкъ	Кавалерійскіе	Уланскіе	Мушкетеры	Региментъ	Артиллерія	Добровольцы	Другое	Артиллерійскіе	Кавалерія	Мушкетеры	Добровольцы	Другое
Вѣнскаго вѣнскаго полка 1 ^{го} и 2 батальона	3	31	6	18	86	1265	102	36	1607	.	.	100	21	29
2 ^{го} Леккой батареи 13 ^{го} Артиллерійской бригады	3	.	22	3	106	26	3	163	109	.	15	3	2	952 лошади
Команды кавалеріи №2 полка	1	.	2	.	55	.	1	59	59	.	2	2		
Итого	3	35	6	102	89	1426	123	40	1829	109	59	115	26	

Численность полка
Томасовича 1849 г. 17 августа

1829 Мунин
352 Хейден

